HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נותן לו הלבע דמי צמרו. נותן לו לבע זה דמי צמר לבן כבתחלה אם ירצה דסבירא ליה לר"מ כל המשנה מדעת בעליו נקרא גזלן וקנאו בשינוי וכדמפרש בבבא קמא בהגוזל עצים [דף לה.] ונוטל הצמר לעצמו אע"פ שהוא מעולה עכשיו בדמים: **ר' יהודה אומר.** מ"כ נמצא זה משתכר בשינויו אלא ידו על התחתונה: **ואם השבח.** שהשביח הצמר יתר על היציאה שהוציא הלבע נותן לו בעל הצמר את היציאה סמנים ועצים ושכר פעולה כשכיר יום ולא שכר שלם כמו שהתנה עמו ואם היציאה יתירה על השבח כו': **הלכה כר' יהושע** (א) . דשרי במצוה על פה: מחלוקת דרבי מאיר ורבי יהודה בהגוזל בב"ק [ק:] ואחר כך סתם לן תנא בבבא מציעא כר' יהודה וכל מחלוקת שנחלקו תנאים ואח"כ סתם לנו במשנתנו כאחד מהן הלכה כמותו דכיון דסתמיה אחר המחלוקת ש"מ דקמו רבנן בטעמייהו ומסתברא טעמא דהאיך: **אין סדר למשנה.** סידרא דמתניתין לאו דוקא ושמא משנה אחרונה היא נשנית ראשונה בבית המדרש: **כל מחלוקת ואחר כך סתם נמי הו'.** אלמה קיימא לן כל מחלוקת ואחר כך סתם הלכה כסתם ביבמות בפ' החולץ (דף מב:): **כי לא אמרינן אין סדר.** אלא סמכינן אסידרא ה"מ בחד מסכתא: **נזיקין הולכו.** תלתא בבי: **ואיבעיא אימא.** להכי אהדריהו רב יוסף לאו דוקא נאפיה דאי נמי אין סדר למשנה לא איצטריך לומר הלכה כרבי יהודה דודאי הלכתא כי האי סתמא דכל המשנה לא הוה שייכא למיתנייה התם בהשוכרי (ב) דהא לא איירי בההוא פירקא בשינוי אלא בחזרה ומדתניא התם ש"מ הלכתא קא פסיק ואזיל: **הנראה.** עתה נראה לשון הבוא נבוא (בראשית מז). לא יאמר לו בשבת הנראה אם תעמוד עמי לערב לעשות במלאכתי לערב: **ובון שחזרו.** מגזלנין ועמי הארץ קאי: **אין מקבלין אותן.** להחזיקן בתורת חברות לסמוך עליהן: **עשו דבריהן.** בסתר עבירות (ג) שעברו על הנה: בפרהסיא

רבי מאיר אומר נותן לו דמי צמרו. תימה קשיא דר"מ אדר"מ דהכא אמר רבי מאיר נותן לו דמי צמרו אלמא שינוי קני והבגוזל (קמא) (ב"ק לה.) ע"ש תנן אמר ר"מ הגוזל פרה מעוברת וילדה רחל טעונה וגזזה משלם אותה ואת גיזותיה ואת וולדותיה אלמא קסבר שינוי לא קני וי"ל דשאני התם דקנסא הוא דקא קנים רבי מאיר כדפירש התם משום דעבד איסורא וכן בהגוזל דהמזקין (גיטין נג:) דהמטמא והמדמע ומנסך קנים ר"מ שוגג אטו מזיד דמזיקו בידים אבל הכא לא שייך לקנסו דלטובתו של בעליס נתכוין וכסבור הוא שזה לעשות כן וא"ת אכתי קשיא דר' יהודה אדרבי יהודה התם א"ר יהודה גזילה חוזרת בעיניה אלמא שינוי קני והכא קתני ידו על התחתונה אלמא שינוי לא קני ואומר ר"ת דהתם נתכוין הוא לקנות אבל הכא שוגג היה ולא נתכוין לקנות:

פשיטא דמחלוקת **ואחר כך סתם.** תימה למה לן למיפשט משום סתם בלאו הכי פסקינן פרק מי שהוציאוהו (עירובין דף מו:) ר"מ ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה ואי משום דאיכא אמוראי דפליגי ולית להו הך כללא לגבי הלכה כסתם משנה נמי פליגי אמוראי ואפילו במחלוקת ואחר כך סתם נמי איכא מאן דפליג לקמן בסוף פרקין (דף כפ.) גבי שכירות בתים דפליגי ר"מ ור' יוסי ופסיק רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי אע"ג דבתר הכי סתם כר"מ לכך נראה לפרש דלאו מכח סתם בעי למיפשט דליהוי הלכה כסתם אלא הכי פריך מחלוקת ואח"כ סתם הוא ואפילו למאן דלית ליה הלכה כסתם מ"מ תשיב כרבים לגבי יחיד: ה"ג **משום** דקתני **לה כי הלכתא פסיקתא.** כלומר דקתני כל המשנה הוא לשון הלכה פסוקה ולא גרסינן גבי כמו שפירש הקונטרס דהא איכא מאן דאמר התם (ג) דאין הלכה כהיא דכל המחזר בו כו' (ד): **הנראה שתעמוד עמי לערב.** פי' ר"י הנראה בעיניך שתוכל לעמוד עמי לערב: **הנשאל לחכם וטימא לא ישאל לחכם ויטהר.** ומ"ת וכי לא ישאל לכל החכמים וידונו זה עם זה אולי ישיבוהו מדבריו וי"ל דאינו אסור אלא (ה) לשואל אם לא יודיע לו כבר שאלתי לפלוני ואסר לי אבל אם אומר לו כבר שאלתי פלוני חכם מותר אבל ודאי החכם יזהר שלא יתיר כדאמרי' בפרק כל היד (נדה דף כ: ותס ד"ה אגמריה) חכם שאסר אין חבירו רשאי להתיר אא"כ יוכל להחזירו כגון שטעה בדבר משנה או אפילו בשיקול הדעת וסוגיא כאידך דבהא אמרינן בפ"ק דסנהדרין (דף ו.) דמה שעשה עשוי ושלם מציתו אם נשא ונתן ביד ודוקא אסר אין חבירו רשאי להתיר אבל אם התיר חבירו רשאי לאסור והא דאמרי' בירושלמי בפ' ר"א דמילה ר' שמעון ברא ורבי אמי אסר איקפד רבי שמעון ולא כן תני הנשאל לחכם והתיר לא ישאל לחכם שמא יאסור אלמא משמע דהתיר אין חבירו רשאי לאסור ה"פ התם דאמאי איקפד רבי שמעון ולא כן תני כלומר והלא אינו שנוי בשום מקום הנשאל לחכם כו' דלא אסרו חכמים אלא להתיר אחר אוסר ומסיק אמר רב יודן להפך היה שאל לר' אמי אסר לר' שמעון וברא ואיקפד רבי אמי כהדא דתני נשאל לחכם ואסר לא ישאל לחכם אחר שמא יתיר והא דאמרינן פרק אלו טרפות (חולין ד' מט.) גבי מחטא דאשתכח בסימפונא רבה דבבדא הוא מר בריה דרב אדא בר מניומי מכשר התם שניסס היו בבית המדרש כשנשאלה השאלה (ו): **בשל** תורה הלך אחר המחמיר. רש"י היה פוסק בכל איכא דאמרי שבתלמוד בשל תורה הלך אחר המחמיר בשל סופרים הלך אחר המחמיר וריב"ל פי' דכל איכא דאמרי לגבי לשון ראשון כטפל לעיקר והלכה כלישנא קמא ור"ת פירש בדאורייתא לחומרא בדרבנן לקולא כרבי יהושע בן קרחה דהכא ורבינו שמשון היה מפרש דבכל מקום שיש להתברר כאחד מיניהם משיטת התלמוד בתריה אזלינן: **וכולן** שחזרו בהן. פ"ה אגזלנים ועמי הארץ קאי וקשיא וכי עם הארץ לא יוכל לעשות עוד תשובה ועוד לשון עולמית משמע שכבר קבלו אותם פעם אחרת ועוד קשה דבבכורות בפ' עד כמה (דף ל:) תניא עם הארץ שקיבל עליו דברי חברות ונחשד לדבר אחד נחשד לכל התורה כולה דברי ר"מ משמע הא לא נחשד מקבלין לכך נראה לפרש לאעמי הארץ החשודין על המעשרות ושביעית וכבר קבלו עליהן דברי חבירות ועתה חזרו לסורן ונחלקו אם יקבלום עוד ובמסכת דמאי (פ"ב משנה ג) מיתניא בהדי ההיא ועם הארץ שקבל עליו דברי חברות והכי פירושו וכולן שקבלו עליהן דברי חברות וחזרו לסורן אין מקבלין אותן עולמית דברי ר"מ וחכ"א חזרו בהן במטמוניות פי' שחזרו לסורן בסתר ובפרהסיא נוהגין דברי חברות אין מקבלין אותן לפי שהם נוגעים דעת הבריות אבל אם חזרו לסורן בפרהסיא שאינם נוגעים דעת הבריות אז מקבלין אותן דודאי אם יעשו תשובה יקיימוה איכא דאמרי עשו דבריהם במטמוניות פירוש אם שכבר עשו בדברי חברות אף במטמוניות מקבלין אותן כי מאחר שנתאמנו כ"כ בתשובה שאף בנגעה החזיקו בה אין להליהן אם חזרו ונכשלו אבל אם שכבר לא עשו דברי חברות אלא בפרהסיא אין מקבלין אותן כי שמא בסתר היו עושין עבירות והיו מטעין הבריות:

סוס

מסורת הש"ס

א) [סוכה יח.], ב) [בכרכות ט. וב"ק], ג) [יבמות מב:], ד) ב"מ עו., ה) שבת קנ., ו) חולין מד: נדה כ: ע"ש [בכרכות סג:] תוספתא עדיות פ"א ה"ג, ז) בכורות לא. [תוספ' דדמאי פ"ב ה"ח], ח) [ב"מ עו.], ט) בס"א וסף: שבילה, י) [ב"מ עז:], כ) [וע"ע תוס' ב"ק קב. ד"ה גבי ותוס' ב"מ עז: ד"ה רב ותוס' מנחות סו. ד"ה זכה], ל) [לשאול. יעב"ץ], מ) [וע"ע תוס' חולין מד: סד"ה היכי],

מוסף רש"י

נותן לו דמי צמרו. למר לבן כמו שמסר לו, דקנייה בשינוי ומתחייב מעות (ב"מ קז:) כדמיס שלמר לבן ממכר בשוק, דקנייה בגזלו לשלם כשעת הגזילה (שם עח:) ולא יהיב ליה אלא דמי צמרו אבל לא דמי שבחו, או זה יתן שכר משלם ויקח הלמר (ב"ק ק:). ר' יהודה אומר. אם כן מתייבו נמצא זה נהנה שזה הביאו לו מן השוק, אלא מחזיר לו את הלמר כמות שהוא לבוע וידו על התחתונה (ב"מ קז:). אם השבח. שהשביח הלמר, יתר על היציאה. שהוציא לבע זה בסמנין ועצים ושכר טרחו כשאר שכיר יום, נותן לו את היציאה. ולא מה שראוי בקבלנות, דהוי עפי (שם) דמי עצים וסמנים ולא שכר שלם (שם עח:) דקנים ליה להאי דשינה לטיות ידו על התחתונה ולא נתהני משבחא וגברא נמי טוליה לא ישקול אלא איציאה (ב"ק ק:). נותן לו את השבח. שהשביח את הלמר, ואם ירצה לתת את שכרו, כגון שהשבח יותר על השכר, יתן שכרו (שם). אהדריהו רב יוסף לאפיה. בכעס (סוכה יא.). דמחלוקת ואחר כך סתם. אין שסתם אחריה מיד נאותה מסכת, אין שסתם אחריה במסכת אחרת באותו הסדר, כגון נתן למר לבבא, דמחלוקת בב"ק בהגוזל וסתם בב"מ כל המשנה ידו על התחתונה, וסתם לן כר"מ דאמר אם השבח יתר על היציאה כו', הלכה כסתם (יבמות מב:). הנראה שתעמוד עמי לערב. עכשיו נראה אם תעמוד עמי לערב, אם תבא אלי לבסתתך, ואניחן יודעין שבא מנת לשוכרו לפעולתו הוא מזהירו, וכיון דלא מפרש בהדיא שרי (לר' יהושע בן קרחה) כדמפרש טעמא דבור אסור הרהור מותר (שבת קנ:). וכולן שחזרו בהן. סיפא דהך בריתא דלעיל היא דקתני הנא לקבל דברי חבירות חוץ מדבר אחד וכן בהן שקיבל עליו דברי כהונה חוץ מדבר אחד וכן בלוי שקיבל עליו דברי לוויה חוץ מדבר אחד, אין מקבלין אותן, שנאמר המקריב את דם השלמים וגו', בזמן שהכהנים עושין לצוו של מקום מה כתיב בהם חלבם נתתי אותם מאשי, וכשאין עושין לצוו של מקום מה כתיב בהן מי בכם ויסגור דלתים, וכולן שחזרו בהן אין מקבלין אותן עולמית כו' בתוספתא דמסכת דמאי בפרק שני (בכורות לא.). עשו דבריהם במטמוניות. שלא חילנו שם שמים בפרהסיא (שם).

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פ"י מהל' שכירות הל' ד סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שו סעיף ג:

כ ב מיי' שם הל' ד וסמג שם טוש"ע שם וסי' שלג סעיף ה בהג"ה:

כא ג מיי' שם פ"ט הלכה ד ופ"מ מהל' מכירה הל' כ ד סמג שם וסי' פב טוש"ע ח"מ סי' שלג סעיף ד וסי' קל סעיף י וסעיף יא:

כב ד מיי' פכ"ל מהל' שבת הלכה ד סמג לאוין סח טוש"ע ח"מ סי' שז סעיף ז:

כג ה מיי' פ"א מהל' ממרים הל' ה סמג עשין קיא ולאוין קיח:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הלכה כרבי יהושע בן קרחה דשרי:

רבינו חננאל

ר' יהודה אומר אם השבח יתר על ההוצאה נותן לו ההוצאה כו' ואע"ג דתנן סתמא בבבא מציעא כל המשנה ידו על התחתונה. סבר דלמא אין סדר למשנה ותנא כל המשנה תנא בראשה וחזור ושנאה במחלוקת ר' מאיר ור' יהודה כמו שמפורש בבבא קמא בהגזל וקיימא לן סתם ואחר כך מחלוקת אין הלכה כסתם לפיכך הוצרך לומר בפירוש הל' כר' יהודה. ורב יוסף אמר לא צריך. כי אמרינן אין סדר למשנה בתרי מסכתי אבל בחדא מסכתא על הסדר היא שנויה. המוקדם מוקדם והמאוחר מאוחר ותלתא בבי חדא מסכתא היא וכבר פירשנוה בהגזל בעיקר מקומו: ת"ר לא יאמר אדם לחבירו בשבת הנראה שתעמוד עמי לערב. ר' יהושע בן קרחה אומר [אומר] הנראה שתעמוד עמי לערב. אמר רבה בר בר חנה א"ר יהושע בן לוי הלכה כר' יהושע בן קרחה: ת"ר הנשאל לחכם וטימא לו לא ישאל לחכם אחר ויטהר לו וכן שאל לחכם ואסר לו לא ישאל לחכם אחר ויתיר. היו שנים אחד אוסר ואחד מתיר. אחד מטהר ואחד מטמא. אם היה אחד מהם גדול מחבירו בחכמה ובמנין הלך אחריו. ואם היו שניהם שוין. הלך אחר המחמיר. ר' יהושע בן קרחה אומר בשל תורה הלך אחר המחמיר בשל סופרים הלך אחר המיקל. אמר רב יוסף הלכה כר' יהושע בן קרחה. ת"ר כל הפושעים שחזרו אין מקבלים אותם עולמית. דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר חזרו במטמוניות פי' בסתר אין מקבלין אותם. חזרו בפרהסיא מקבלין אותם. איכא דאמרי ר' יהודה אומר עשו עבירות בסתר כלומר פשיעתם בסתר היתה מקבלין אותם